

TILAK MAHARASHTRA VIDYAPEETH, PUNE
M. A. (PARANGAT) ECONOMICS
EXAMINATION: DECEMBER - 2022
THIRD SEMESTER
Subject: Demography - I (ECBCS 17-314)

Date: 14/12/2022

Total marks: 60

Time: 10.00 am to 12.30 pm

Instructions: 1) All questions are compulsory. 2) Figures to the right indicate full marks.

Q. 1. Choose the correct answer from the given options. (05)

1. To control the increasing population of world, a plan was drafted in the Population Conference held at
 - a) Shanghai
 - b) Bucharest
 - c) Chicago
 - d) Tokyo
2. propounded the theory of rapid population growth.
 - a) Marshall
 - b) Michel
 - c) Malthus
 - d) none of above
3. Population of the world is started increasing on large scale since the revolution.
 - a) French
 - b) Russian
 - c) Green
 - d) Industrial
4. Based on age, the population is categorized into groups.
 - a) two
 - b) three
 - c) four
 - d) five
5. The life expectancy of women is more than men in developed countries.
 - a) True
 - b) False

Q. 2. Answer any three of the following questions in 100 words. (15)

- 1) Trends in the age of marriage in India.
- 2) Causes of the population growth in India.
- 3) Methods or Formulas of counting the fertility.
- 4) Determinants of age structure of population.
- 5) The types of population pyramid.

Q. 3. Answer any one of the following question in 250 words. (10)

- 1) Discuss the consequences of population growth.
- 2) Explain the population distribution in India.

Q. 4. Answer any two of the following question in 500 words. (30)

- 1) Explain the theory of demographic transition.
- 2) What is mean by fertility rate? Describe the determinants of the fertility rate.
- 3) What is mean by the mortality rate? Describe the factors responsible for declining the mortality rate.

मराठी रूपांतर
लोकसंख्या शास्त्र भाग - १ (ECBCS 17-314)

सूचना : १) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य. २) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

- प्र. १. खाली दिलेल्या चार पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा. (०५)
१. जगातील वाढत्या लोकसंख्येच्या नियंत्रणासाठी येथील लोकसंख्या परिषदेत धोरणाचा मसुदा करण्यात आला.
अ) शांघाय ब) बुखारेस्ट
क) शिकागो ड) टोकियो
२. जलद लोकसंख्या वाढीचा सिद्धांत यांनी मांडला.
अ) मार्शल ब) मिचेल
क) माल्थस ड) वरीलपैकी नाही
३. क्रांती पासून जगाची लोकसंख्या मोठ्याप्रमाणात वाढण्यास सुरुवात झाली.
अ) फ्रेंच ब) रशियन
क) हरित ड) औद्योगिक
४. वयोमानानुसार लोकसंख्येचे गटात वर्गीकरण केले जाते.
अ) दोन ब) तीन
क) चार ड) पाच
५. विकसित देशात स्त्रियांचे आयुर्मान पुरुषांपेक्षा अधिक आहे.
अ) बरोबर ब) चूक
- प्र. २. खालीलपैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे १०० शब्दात लिहा. (१५)
- १) भारतातील विवाहाच्या वयातील प्रवृत्ती अथवा कल
२) भारतातील लोकसंख्या वाढीची करणे
३) जनन मोजण्याच्या पद्धती अथवा सूत्र
४) लोकसंख्येच्या वय रचनेचे निर्धारक
५) लोकसंख्या पिरॅमिडचे प्रकार
- प्र. ३. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर २५० शब्दात लिहा. (१०)
- १) लोकसंख्या वाढीच्या परिणामांची चर्चा करा.
२) भारतातील लोकसंख्या वितरण स्पष्ट करा.
- प्र. ४. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे ५०० शब्दात लिहा. (३०)
- १) लोकसंख्या संक्रमणाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
२) जनन दर म्हणजे काय? त्याचे निर्धारक घटकांचे वर्णन करा.
३) मर्त्यता दर म्हणजे काय? तो कमी होण्यास जबाबदार घटकांचे वर्णन करा.